

20.03.2021. Обележавање 20. марта Националног дан борбе против рака дојке има за циљ да скрене пажњу на распрострањеност ове болести, подизање свести о значају превенције и раног откривања рака дојке као и палијативном збрињавању особа које су оболеле. Све већи број смртних случајева жена оболелих од рака дојке јавља се у земљама у развоју због дијагностиковања рака дојке у касној фази, углавном због недостатка свести о потреби раног откривања, као и због недостатка ресурса у здравственом систему. Рак дојке у Републици Србији представља изузетно велики јавноздравствени проблем.

Због тренутне епидемиолошке ситуације све планиране активности поводом обележавања Националног дана борбе против рака дојке су прилагођене или одложене, што укључује и организовано позивање на скрининг прегледе које се обуставља до добијања нових инструкција.

Укупан број жена које су новообелеле од рака дојке за 2018. године у Републици Србији је износио 4561. Стандардизована стопа инциденције рака дојке у Републици Србији према светској популацији за 2018. годину износила је 72,1 на 100.000 становника. Укупан број жена које су умрле од рака дојке у 2018. години у Републици Србији је износио 1691, док је стандардизована стопа mortalитета од рака дојке за Републику Србију за 2018. према светској популацији износила је 20.0 на 100.000 становника. Број новооболелих жена од рака дојке на Мачванском округу је у сталном порасту.

Током 2018. године у Мачванском округу регистровано је 151 новооболела жена од карцинома дојке, стандардизована стопа инциденције је 63 на 100.000 жена. У истом периоду од карцинома дојке је умрло на Мачванском округу 57 жена, стандардизована стопа mortalитета износила је 17.1 на 100.000 жена. Број новооболелих жена је забележен у свим општинама Мачванског округа. По апсолутним бројевима највише оболелих је у Граду Шапцу 75, стопа инциденције је 54,5 на 100.000 становника и у Граду Лозница 29 (стопа инциденције је 37,4 на 100.000 становника). Стандардизоване стопе инциденције на 100.000 становника показују да је стопа највиша у општинама Мали Зворник 89 на 100.000 становника и Љубовији 60 на 100.000 становника. У овим

општинама је и највиша стандардизована стопа морталитета.

Жене могу да оболе у свим животним добима, али са годинама старости повећава се ризик од обољевања. Највећи број оболелих жена налази се у узрасту од 50-65 година, али се тренд пораста оболелих спушта према млађем годишту. Рак дојке се најчешће открива у фази када је његова величина преко 2 цм са већ постојећим ближим или удаљеним метастазама. Препорука је да се рак дојке открије у раној фази када су промене непалпабилне, односно неопипљиве, или када је величина тумора мања од 1м. Када се рак дојке открије у раној фази уз адекватну дијагностику и лечење, шансе за лечење и продужетак живота су далеко веће него у случајевима када се ова болест открије у касној фази. У развијеним земљама се рак дојке у готово 90 % открије у раној фази када је могућност лечења највећа.

Тренутно не постоји довољно знања о узроцима настанка рака дојке, тако да рано откривање болести остаје основа за контролу рака дојке. На настанак рака дојке утичу различити фактори. Сви фактори ризика се деле на две групе: на оне на које се не може утицати немодификујући фактори (као што су наследне предиспозиције, прва менструација, последња менструација) и оне на које се може утицати модификујући (као што је рађање деце после 30 године, дојење деце, пушење физичка неактивности, неправилна исхрана хормонска терапија).

Најефикаснији начин раног откривања рака дојке јесте спровођење организованог скрининг програма код жена старости од 50-69 година. Метод организованог скрининга јесте мамографија. Циклус скрининг програма се понавља на сваке две године и тежи да се обухвати 75% циљне популације. Уколико се организовани скрининг спроводи према утврђеној методологији, према подацима земаља које годинама спроводе организовану скрининг мамографију смртност жена се смањује 35% што директно продужава животни век и квалитет живота женама код којих је скрининг програмом откривен карцином дојке у раној фази. Веома је важно да жене брину о сопственом здрављу и да редовно спроводе самопреглед дојки. Ова препорука се односи и на жене млађе животне доби као и труднице и породиле. Потребно је да жене посматрају своје дојке, обрате пажњу на изглед и величину дојки, промене на њима (боју коже, изглед брадавица, појаву исцедка и сличних промена). Жене треба да се обуче да саме обављају самопреглед дојки, као и да иду редовно на превентивне прегледе код лекара. Свака жена уколико примети било какву промену на дојкама потребно је да се одмах јави лекару. Све жене у циљној популацији од 50-65 година када добију позив за скрининг мамографију том позову треба да се одазову. Откривањем рака дојке у раној фази болести ствара се могућност за његово ефикасно лечење. Правовременом применом одговарајуће савремене терапије и даљим континуираним третманом, могуће је очувати здравље и значајно унапредити квалитет живота оболелих жена.

